

KATEDRA
PSYCHOLOGIE

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Příprava metodiky pro dopravněpsychologické vyšetření

Matúš Šucha, Dana Černochová, Lenka Šrámková,
Vlasta Rehnová, Petr Zámečník

Obsah

1. Východiska nové metodiky a představení projektu
2. Výběr metod a konstrukce nové metodiky
3. Struktura metodiky
4. Průběžné výsledky
5. Dostupnost a termín vydání

Asociace dopravních psychologů

1. Východiska nové metodiky a představení projektu

Metodika vzniká v rámci projektu Ministerstva vnitra ČR (Bezpečnostní výzkum) s názvem „*Sociopsychologická analýza řidičů s dosaženým počtem bodů 12 v bodovém systému a vývoj metodiky pro posuzování psychické způsobilosti pro řízení v rámci dopravně-psychologického vyšetření*“.

Hlavními cíli projektu jsou:

1. Popis **sociodemografických a osobnostních vlastností řidičů s dosaženým počtem bodů 12**, nebo po odebrání řidičského oprávnění.
2. Příprava **metodiky pro vyšetřování v rámci dopravněpsychologického vyšetření**.

Projekt řeší Katedra psychologie FF UP v Olomouci (příjemce) spolu s partnery (ADP ČR a Hogrefe-Testcentrum). Doba řešení projektu 04/ 2013 – 12/ 2015.

2. Výběr metod a konstrukce nové metodiky

Pro výběr metod, které budou posuzovány vzhledem k zařazení do metodiky bylo stanoveno několik kritérií:

- a) Prevalence užívání mezi dopravními psychology
- b) Pokrytí všech oblastí, které mají být v rámci DPV prozkoumány
- c) Zastupitelnost metod (snaha začlenit více metod zaměřených na tu samou oblast)
- d) Zajištění autorských práv a dostupnost metody (v současnosti distribuována v ČR)

2. Výběr metod a konstrukce nové metodiky

Do sběru dat pro metodiku byly zařazeny následující metody:

Oblast osobnostních rysů:

- NEO-PI-R (NEO osobnostní inventář)
- TVP (Inventář dopravněrelevantních charakteristik osobnosti)
- IHAVEZ
- SPARO
- PSSI (Inventář stylů osobnosti a poruch osobnosti)
- Test ruky
- DBQ (Driver behavior questionnaire)

Oblast výkonových funkcí:

- Bourdon
- VMT (Vídeňský maticový test)
- D2 (Test pozornosti)
- IST-2000 R paměť
- CompACT-Co (Test koncentrace pozornosti)
- CompACT-SR (Reakční test)
- Test distribuce pozornosti
- Determinační test (Vilis, Psychosoft, Geta, VTS)
- Reakční test (Geta, VTS)

2. Výběr metod a konstrukce nové metodiky

Pro účely sběru dat v rámci tohoto projektu byl vytvořen **dotazník, který obsahuje sociodemografické a anamnestické údaje řidiče vzhledem k jeho řidičské kariéře**. Údaje z dotazníku jsou použity pro validizaci metodiky (jako externí kritérium).

Principem vývoje metodiky je vždy (i) **vztah k externímu kritériu** (informace sbírané v rámci anamnestického dotazníku) a zároveň (ii) **vztah mezi jednotlivými metodami**, případná kompenzovatelnost nebo naopak negativní interakce jednotlivých proměnných.

Podmínkou pro zařazení metody do metodiky je **dostatečné množství dat**, které umožní statistické zpracování norem a dalších psychometrických vlastností.

Klíčové pro zařazení metody do metodiky bude prokázání vztahu metody k dopravnímu chování.

3. Struktura nové metodiky

Metodika **bude obsahovat 2 části:**

1. Teoretickou část – budou popsány jednotlivé **skupiny řidičů** (s důrazem na rizikové skupiny) – profesionální řidiči, vybodovaní řidiči, mladí řidiči, starší řidiči, řidiči s adiktologickou anamnézou, řidiči před vrácením ŘO za agresivní přestupky (včetně rychlosti). Jejich specifika a doporučení pro diagnostickou práci. Budou popsány doporučení pro používání metodiky (např. alternativní využití jednotlivých testů) u těchto skupin.

2. Testová část – popsány budou jednotlivé metody, jejich psychometrické vlastnosti a psychometrické vlastnosti metodiky jako celku. Uvedeny budou také normy pro dané metody, vypočítané na základě dat získaných v tomto projektu.

Samotné psychodiagnostické metody metodika obsahovat nebude (ty jsou dostupné u vydavatelů).

4. Průběžné výsledky

Struktura výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvoří **2 471 osob**, které absolvovaly dopravněpsychologické vyšetření, z toho 2 205 mužů (tj. 93%), průměrný věk 39,8 let (SD=13,23) a 176 žen (tj. 7,1%), průměrný věk 35 let (SD= 11,44).

Důvod dopravněpsychologického vyšetření:

Důvod vyšetření	Počet osob	
Získání 12 bodů v bodovém systému	205	8,3 %
Odebrání řidičského průkazu z jiného důvodu než získání 12 bodů	1 056	42,7%
Profesionál – vozidlo nad 7,5 t	962	38,9 %
Senior	5	0,2 %
Odeslaný lékařem	40	1,6 %
Na žádost firmy	142	5,7 %
Informace nedodána	61	2,5%
Celkem	2 471	100%

4. Průběžné výsledky

Závěr vyšetření:

Závěr vyšetření	Počet osob	
Způsobilý	1 763	71,3 %
Způsobilý s podmínkou + nezpůsobilý	495	20,1 %
Informace nedodána	213	8,6 %
Celkem	2 471	100 %

Typ podmínky:

Typ podmínky	Počet osob	
Harmonizační kódy	19	4,7 %
Vyžádaná kontrola	309	71,1%
Jiná podmínka	73	16,7 %
Informace nedodána	33	8,4%
Celkem	438	100 %

4. Průběžné výsledky

Závěr vyšetření u jednotlivých skupin podle důvodu vyšetření:

12 bodů	Počet osob		Odebrání ŘP z jiného důvodu	Počet osob		Na žádost firmy	Počet osob		Prof. nad 7.5 t	Počet osob		Odeslaný lékařem	Počet osob	
	absolutní	relativní		absolutní	relativní		absolutní	relativní		absolutní	relativní		absolutní	relativní
Způsobilý	152	74,1%	Způsobilý	734	69,5%	Způsobilý	108	76,1%	Způsobilý	731	76,0%	Způsobilý	152	37,5%
Způsobilý s podm. a nezpūs.	41	20,0%	Způsobilý s podm. a nezpūs.	225	21,3%	Způsobilý s podm. a nezpūs.	32	22,6%	Způsobilý s podm. a nezpūs.	177	18,4%	Způsobilý s podm. a nezpūs.	17	42,5%
Informace nedodána	12	5,9%	Informace nedodána	97	9,2%	Informace nedodána	2	1,4%	Informace nedodána	54	5,6%	Informace nedodána	8	20%

4. Průběžné výsledky

Důvod získání 12 bodů v bodovém systému:

Pořadí:
1. Rychlá jízda
2. Bezpečnostní pásy
3. Telefonování
4. Alkohol
5. Maření úředního rozhodnutí

6. Jiné důvody
7. Způsobení dopravní nehody
8. Nebezpečný způsob jízdy
9. Drogy
10. Jízda bez ŘP
11. Ujetí od dopravní nehody

4. Průběžné výsledky

Důvod odebrání ŘP:

Pořadí:
1. Alkohol
2. Jiné důvody
3. Získání 12 bodů
4. Drogy
5. Zavinění závažné dopravní nehody
6. Ztráta psychické způsobilosti

Odebrání ŘP v minulosti:

Odebrání řidičského průkazu v minulosti	Počet osob	
Řidičský průkaz odebrán	1 288	52,1 %
Řidičský průkaz neodebrán	1 169	47,3 %
Informace nedodána	14	0,6 %
Celkem	2 471	100 %

4. Průběžné výsledky

**Důvod odebrání ŘP kromě získání
12 bodů v bodovém systému:**

Důvod	Počet osob	
1. Alkohol	648	61,4 %
2. Drogy	118	11,2 %
3. Jízda bez ŘP	25	2,4 %
4. Maření	21	2,0 %
5. Způsobení závažné dopravní nehody	54	5,1 %
6. Ujetí od dopravní nehody	1	0,1 %
7. Nebezpečný způsob jízdy	18	1,7 %
8. Rychlá jízda	81	7,7 %
9. Jiné	58	5,5 %
Informace nedodána	32	3,0 %
	1 056	100 %

4. Průběžné výsledky

Počet pokut za dopravní nehody či dopravní přestupky:

Počet pokut do dnešního dne	Počet osob		Počet pokut za poslední 2 roky	Počet osob	
0	244	9,9 %	0	674	30,76 %
1 – 2	830	33,59 %	1 – 2	1221	55,73 %
3 – 4	558	22,58 %	3 – 4	174	7,94 %
5 – 6	367	14,85 %	5 – 6	38	1,73 %
7 – 10	316	12,78 %	7 – 10	13	0,59 %
11 - 15	72	2,91 %	11 - 15	0	0 %
více než 15	36	1,46 %	více než 15	0	0 %
Informace nedodána	48	1,94 %	Informace nedodána	71	3,24 %
celkem	2 471	100 %	celkem	2191	100 %

4. Průběžné výsledky

Počet zaviněných dopravních nehod:

Počet zaviněných dopravních nehod	Počet osob	
	0	1 530
1	631	25,5 %
2	180	7,3 %
3	29	1,2 %
4	12	0,5 %
5	2	0,1 %
6	1	0,01 %
Informace nedodána	86	3,4 %
Celkem	2471	100 %

- 14 osob zavinilo 1 nehodu s úmrtím
- 1 osoba zavinila 2 nehody s úmrtím
- 176 osob zavinilo 1 nehodu se zraněním
- 6 osob zavinilo 2 nehody se zraněním
- 1 osoba zavinila 3 nehody se zraněním

4. Průběžné výsledky

Náhled na situaci:

Postoj k situaci	Počet osob	
Situaci bagatelizuje	49	4,3 %
Svádí vinu na jiného	32	2,8 %
Je mu to lhostejné	61	5,4 %
Trápí ho to	899	79,2 %
Jiné	94	8,3 %

5. Dostupnost a termín vydání

Metodika bude dostupná ve dvou verzích:

1. Certifikovaná metodika MDČR – bude obsahovat základní postupy pro provádění DPV a přehled doporučených testových metod. Volně dostupné.
2. Monografická publikace, která bude obsahovat podrobný popis metod, jejich psychometrických vlastností včetně norem pro českou řidičskou populaci.

Obě publikace budou k dispozici v lednu 2016. Průběžný postup prací je možné sledovat na webových stránkách: **www.trafficpsychology.cz**

Po vydání metodiky budou k dispozici specializované vzdělávací kurzy pro práci s novou metodikou.

Kolegyně a kolegové, kterým patří poděkování za spolupráci při sběru dat:

PhDr. Adéla Doležalová
PhDr. Jitka Šebová Šafaříková
Mgr. Jana Cozlová
PhDr. Ing. Jiří Pavlát
Mgr. Milan Hon
PhDr. Miroslava Říhová
PhDr. Ing. Milan Hrdina
Mgr. Petr Tománek
Mgr. Eva Jurčáková
Mgr. Natália Valdiviezová
Mgr. Markéta Kumpoštová

PhDr. Daniela Voláková
Mgr. Martina Kopečková
Mgr. Lenka Vybíralová
Mgr. Jana Kříhová Podzemná
PhDr. Michal Walter
PhDr. Kateřina Kováčová
Mgr. Dominika Motyková
PhDr. Iva Wittnerová
Mgr. Iveta Sigmundová, MBA
Mgr. Gabriela Zajacová

Děkujeme za pozornost!

www.trafficpsychology.cz

matus.sucha@upol.cz

PSYCHICKÁ ZPŮSOBILOST
K ŘÍZENÍ

14. 11. 2014
Olomouc

www.contexo.cz/doprava4